

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvmdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Történelmi társulatunk érdekében.

Körülbelül öt év óta szerepel immár a Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat, és a szellemi munkásság terén meg lehetős eredményt mutathat fel. Mert ha mutatkoztak is itt-ott némi hiányok, azt mindenkor a kezdet nehézségeivel való küzködés eredményének voltunk hajlandók tekinteni s bizton hittük, hogy a társulat kezdő éveit után egy jobb korszak fog rájuk virradni.

A társulati titkár urnak közelebről hozzánk intézett levele azonban arról győz meg bennünket, hogy a társulat jobb jövője iránti hitünk nagyon is korai volt; mert a Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat, jelenleg *kint és bent egyaránt pang.* Nem akarok visszaélni az érdemes titkár őszinte bizalmával s csak ez az oka, hogy ide nem iktatom levelének mély keserűséggel telt részleteit, melyekben az ügyek jelenlegi vegetatív helyzetét vázolja.

Tény azonban, hogy a társulat folyóirata tárgy- és tartalombeli hiány miatt fél év óta nem jelenhetett meg s fél év alatt egyetlen dolgozat érkezett a titkárság kezébe. Tény továbbá, hogy a társulati tagok — akik meglehetősen szép számmal vannak — egyáltalán nem felelnek meg kötelezettségeiknek, a működő tagok nem dolgoznak, a fizető (pártoló) tagok pedig nem fizetnek.

Ez utóbbi tény nem csodáljuk, mert nem rég egy tudós akadémikusunk egy országos folyóiratban emlékezett meg arról, hogy a provinciális társulatok legnagyobb baja a tagok hanyag fizetési módszerében rejlik. Nem esoda tehát, ha ez a baj nálunk is jelentkezik s nem is oly nagy baj a nem fizetés, mint a nem dolgozás, mert a tagdíjakat az ügyész végső esetben végrehajtás útján is be fogja szedhetni, de a köteles dolgozatokat sehogy.

Csodáljuk azonban, hogy a társulat szellemi munkássága éppen vármegyénkben hanyatlak, abban a vármegyében, hol a monografiai írók egész raja tartózkodik. Hol van és mit csinál tehát Dudás Ödön, aki már 1871-ben kezdte a történelmi társulat eszméjét pengetni, aki egymaga fenn tudott tartani néhány éven át egy helytörténeti folyóiratot? Hol van Steltzer Frigyes, aki már a maga erejéből megírta és kiadta Bács vármegye történeti vázlatát s aki szintén egyik legregibb munkása a helytörténetnek? Hol van Iványi István, Szabadka város jeles monografusa s a vármegye történelmi tollforgatója, aki a jelenlegi történelmi társulatot alakította s annak ma is alelnöke? De hol van Fridrik Tamás, Jausz János, Tormási Gábor, Appel Ede stb., akik mindannyian írtak már a Bácskaság multjának egy-egy részéről annyit, a mennyinek alapján fölük a vármegyei történetírás többet és jobbat is várhat?

Nem akarjuk hinni, hogy ezen urak végleg felhagyni szándékoznak a helytörténetírással s ha munkakedvük netalán csökkent is, azt hisszük, ennek sem egészen ő bennök rejlik oka. A bácskai historizálás és egyéb szellemi foglalkozás legnagyobb akadályát — hogy ne mondjuk megöle betűjét — a közönség lépten-nyomon tapasztalható közönyt képezi. Bizton hisszük, hogy írónk túlnyomó része csak nyilvános működését szüntette be, otthon a maga nemes ambíciójából azonban kiki dolgozik. Ketségkivül elkedvetlenítőleg hat a munkásokra az a körülmény, hogy munkásságuk eredménye nemcsak megfizetve nem lesz — mert a társulatnak nincs pénze — hanem még csak kellő figyelemre sem méltattatik. A társulati tagok többnyire nagyobb hiányt érzik a kártyának és egyéb időölő foglalatosságának, mint az olvasásnak s innen van, hogy a tagok asztalain a társulati organum füzetei jobbara felvágatlanul hevernek.

Igy uraim, tisztelt tagtárs urak, a történelmi társulatot fenntartani nem lehet. Mi, akik a társulat működő tagjai vagyunk s akik pályánk és kenyérkereseti foglalkozásunk rovására a vármegye szellemi érdekeivel, sőt talán multjával is

foglalkozunk, ha jutalmat és elismerést nem is várunk, de azt megköveteljük, hogy amit építünk hosszas fáradozás árán, azt a nagy közönség léhasága le ne rontsa.

Nem akarunk most többet mondani, bár az ügy, melynek érdekében szólunk, sokkal többnek elmondására ösztönöz. De most letesszük a tollat, mert azt nem egy egész vármegye közönségének leekéztetésére vettük kezünkbe, hanem azért, hogy a társulat tagjait lent és fent további kitartó munkára buzdítsuk.

Vajha szavunk ne lenne a pusztában kiáltó szöveg!
 Dudás Gyula.

Tanúgybarátok figyelmébe.

Hazánknak a kulturális fejlődés terén a multban úgy, mint a jelenben állandó külföldi mintái voltak és vannak, oly minták, a melyeknek hatását jelenlegi közmívelődési intéstitúcióinkban lépten-nyomon felismerhetni. Tagadhatlan, hogy hazai kulturánk legtöbbet köszönhet a német hatásnak és pedig nemcsak azért, mert elődeink folyton és legnagyobb részt a német kultúra intéstitúcióit utánozták, hanem azért is, mivel hazánk földrajzi helyzete egyenesen a német civilizációra utalt bennünket.

Magyarország per eminenciam a német kultúra hatása alatt fejlődött s annak kétségkivül számtalan áldásában részesült. A német földről átlpántált áldásos intéstitúciók azonban gyakran károsakká, sőt olykor talán politikai szempontból vesztthozókká válhattak volna nemzetünkre, ha a folyton ében levő magyar közszellem ellent nem tudott volna állni a nagy német birodalom abszorbeáló hatásának.

A magyar középiskolák is német mintára szerveztettek, iskoláink azonban még sem egészen olyanok, mint a németekéi. Az utazás tehát nem volt szolgálai, hanem olyan, a mely átvette a hasznost, a célszerűt s a jót, de elhagyta a formát, a chablont, s az idegen szervezet tökélyeit magyaros szellemben, a magyar viszonyoknak megfelelőleg idomította át.

Tudva van azonban, hogy hazai középiskoláink jelenlegi szervezete az 1883. évi korszakalkotó középiskolai törvény dacára sem tökéletes, sőt itt-ott a helyi viszonyok miatt gyakran égető hiányokban is szenved. A magyar középiskolák szervezetében itt-ott észlelhető hiányoknak pótlása s a középiskolai tanügynek előbbrevitele lebegett közoktatásügyi kormányunk szeme előtt is akkor, midőn pár évvel ezelőtt a hazai tankerületek kir. főigazgatóinak egy részét a külföldi középiskolák tanulmányozására kiküldötte.

A közoktatásügyi magas kormány felhívására több tankerületi főigazgató ment külföldre s ezek tanulmányaik eredményéről a vallás- és közokt. m. kir. miniszteriumnak megfelelő jelentést is tettek.

A külföldi szaktanulmányokat folytatott férfiak között találkozott azonban egy olyan jeles férfiú is, aki tanulmány-utját nem tekinté egyszerű hivatalos utazásnak s aki a szerzett tapasztalatokat nem tekintette egy privát ember tapasztalatainak; hanem azon meggyőződésben volt, hogy utja országos érdekű ügyben történvén, amit a külföldön tanult, az oly országos érdekű tanulság lehet, aminek nem szabad egyetlen egy elne tulajdonát képeznie s nem szabad a hivatalos iratok rejtekeibe zárkózni. E férfiú tankerületünk innepelt főigazgatója, Fehér Ipoly kir. tanácsos, aki már eddig is nemcsak mint tanügyi szaktekin-tély, hanem mint a tudományos irodalom művelője is ismert névre tett szert.

Fehér Ipoly ur a fentebb érintett külföldi tanulmányt alkalmából német földre és pedig annak legklasszikusabb talajára, Bajorországba ment, amely ország közmívelődési és tudományos intéstitúciók dolgában minden német tartományt messze felülmul. A bajor középiskolák a német birodalom hasonló intézeteinek mintáit képezik, a tanulmány tehát, amit a tudós utazó reájuk fordított, a német középiskolák prototyp-jait ismertetendi meg velünk.

Hogy a tudós főigazgató tanulmánya, mely egy egész vaskos kötetnyi művet fog kitenni, a hozzáfűződő országos fontosságnál fogva a hazai tanügynek hasznára és tanfériaink okulására szolgálhasson, erről a magyar kultuszminiszterium gondoskodik, magára vállalván a munka kiadását. Az a körülmény, mely szerint a művet a vallás- és közoktatásügyi miniszterium saját költségén bocsátja közre, már magában is azt jelzi, hogy itt egy nevezetes, országos becsű tanulmánnyal van dolgunk, a mely már megjelenése előtt is magára vonja figyelmünket. A mű tartalmáról előzetesen nem szólhatunk, de a jeles szerző egyéni képességei s a magas kiadói fórum nagyon is elegendő garanciát nyújtanak nekünk arra nézve, hogy a bajorországi középiskolákról szóló mű minden tekintetben nevezetes és hézagpótló leszen.

Tudunkkal honi irodalmunkban mai napig egyetlen oly nagyobb szakmunka sincs, a mely valamely nálunknál kulturailag fejlettebb ország tanügyi monografiáját foglalná magában. Fehér Ipoly ur könyve lesz tehát e nemben az első szellemi termék s mint ilyennek megjelenését a hazai szakközönség kétszeres érdeklődéssel várhatja.

Ily fontos műnek megjelenése előtt való nyilvános érintése alkalmából tehát nem eshetünk a kritikai preokkupáció vádjá alá, ha a már sajtó alatt levő tanulmányt az érdeklődő szakköröknek s a művelt közönségnek előre is figyelmébe ajánljuk, a tudós szerzőt pedig, mint tankerületünk fejét, tiszteletteljesen üdvözöljük.

Hírek.

A szabadkai ügyvédi kamara részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint dr. Davidovacz Milán, ügyvéd, Újvidék lakhelyével és Tardy István, ügyvéd, Bajmok lakhelyével a kamara lajstromába felvétetett.

Kucurára gör. kath. káplánul Kranilovits János nevezetett ki, aki mint horvát költő is jó névnek örvend.

Járek község, folyó hó 27-én fogja fönnállásának 100 éves jubileumát ünnepelni. A Bácskában II. József császár által telepített községek közül az utolsó Járek volt. A többi bácskai német községek már mind megtartották 100 éves jubileumukat, Járek, mint utolsó telepítvény a Bácskában, befejezésül ez évben jubilál.

Közgyűlés. A zombori koresolyázó-egylet 1887. évi november hó 20-án dr. Rátai József elnökle alatt tartotta rendes évi közgyűlését. A bevétel 1304 frt 06 kr. A kiadás pedig 366 frt 14 kr volt. Pénztári maradvány 938 frt 06 kr, vagyis készpénzben 123 frt 76 kr, takarékpénztári könyv 700 frt, 1 drb Tiszaszab. sorsjegy 114 frt 06 kr. Összesen tehát 938 frt 06 kr. A tisztújítás a következő eredménnyel ejtetett meg: elnökek Sándor Béla ur ömeltósága, alelnökek dr. Rátai József ur közfelkiáltással választottak; egyben felkértek dr. Rátai József, Késmárky Béla és Pribil Ernő urak, hogy ömeltóságát az elnökség elfogadására felkérjék. Választmányi tagokul: Blumenthal János, Csicsáky Mihály, Göser Vida, Halm Ervin, Koczár Zsigmond, Késmárky Béla, Nagy József, Pribil Ernő, Pilasánovits Mátás, Szemző Károly és Staudacher József urak, — tiszteletbeli női választmányi tagokul pedig: Babics Adél, Bruck Elvira, Fernbach Angela, Galle Gizella, Késmárky Ilona, Míllassevits Margit, Róheim Mici, Sándor Erzsike, Schaffner Angela és Tessényi Vilma urhölgyek lelkes éljenek közt megválasztottak. A számvizsgáló bizottságba Heinze Kálmán, Karvázy József és Putnik Rezső urak. Főigazgatónak pedig Göser Vida ur, pénztárossá pedig Késmárky Béla ur választottak.

Élve eltemetett asszonyt földözött föl egy palánkai adóközeg, amint zálogolni járt Tovarisován. Ugyanis házmotázás alkalmával egy zörtajtóra bukkan-tak, melynek kinyithatása sok erőlködésükbe került. Amint az ajtó kitarult, rémületes kinézésű elvadult, meztelen, piszkos nőalakot pillantottak meg, minden emberi formából kifajzott alakban. A házbeliek csak annyit felvilágosítást adtak, hogy a szerencsétlen két év előtt zártak el, mert örült. A hatóság megindította a nyomozást.

Kucurára Seltenhofer sponri cég 1112 kilós haragot szállított a gör. kath. templomnak.

Tolnay Lajos felolvasása Szabadkán. Szabadkán dr. Milkó Izidor kezdeményezésére a nemzeti kasszinóban mozgalom indult meg, hogy a tél folyamán felolvasó estélyek rendeztessenek. A Pertich Mihály elnökle alatt a napokban tartott értekezlet elhatározta, hogy az első ilyen estélyt már decemberben megtartják s a felolvasás megtartására Tolnay Lajos regényírókat kéri fel. Valamint elhatározták azt is, hogy Tolnayt finnépelyes fogadtatásban részesítik. A mozgalom iránt az érdeklődés általános, s különösen Bekéssy Gyula ügyvéd fejt ki e téren elismerésre méltó tevékenységet.

A katonai szolgálati időnek a polgári államszolgálatban való beszámítása tárgyában a m. kir. pénzügyminiszterium körrendeletet intézett valamennyi pénzügyigazgatósághoz, melyben kifejté, hogy az 1885. 11. t. c. alapján az ily egyéneknek az államszolgálat által egyenlőnek tekintendő (katonai) minőségeket töltött idő csak abban az esetben számítható be, ha az át lépés a polgári államszolgálatba közvetlenül és felveszakítás nélkül történt; de másrészt a katonai tartalékban töltött idő az idézett törvény 9. szakaszában sem jelöltetik olyannak, a mi a felveszakítást megtagadná. Utasítottak ennélfogva a pénzügyi hatóságok, hogy a saját hatáskörükben esz-közölendő nyugdíjazásoknál e körülményre kiváló gondot fordítsanak.

Hímen. Szabadka Gyula, kulpini áll. néptanító, munkatársunk, jegyben jár, a szép Karácsonyi Anna tanítónővel.

Társas vacsora. A zombori magyar Olvasókörben december hó 2-án (pénteken) esti 8 órakor közszevacsora (halpaprikás) lesz, melyre a kör helybeli és vidéki tagjai szívesen láttnak. Egy teríték ára zenével együtt 1 ft 50 kr.

Ésküvő. Perniczai Szeleth Emil, tiszagőzhajózási ügynök, Szolnokról, szombaton vezette elárhoz, a helybeli rom. kath. templomban a kedves és bájos Schöbel Berta kisasszonnyal.

A szelenczei választó polgárok, egy választandó városi bizottsági tag választása ügyében, folyó évi december hó 3-án a Szabási-féle vendéglőben értekezletet tartanak.

A részletiv-üzlet ügyében a kereskedelemügyi miniszter a következő körrendeletet intézte a törvényhatóságokhoz: „Tudomásomra jutott, hogy a részletiv-üzletről szóló 1883. évi XXXI. t. c. intézkedéseinek kijáratása céljából álligyletek köttetnek. Különösen előfordul az, hogy a részletiv-üzletre eladott értékpapírokra nem részletiv, hanem letétiv-üzletnek minősítetik. Ez álligylet oda irányul, hogy az eladó ki-vonassa magát a többször említett 1883. XXXI. t. c. rendelkezése alól. Míntan azonban kétséget nem szenvedhet az, hogy a szünetelt vagy az álligylet ugyanana szabályok alá esik, a melyek a különben elpalástolt valódi ügylet számára fennállnak, ez az ugynevezett letétiv-üzlet is az 1883. XXXI. t. c. rendelkezései alá tartoznak. Az ezen törvény végrehajtása iránt az 1883. évi június hó 13-án 25641. sz. a. kiadott rendeletnek kapcsán felhívom tehát a közönséget, utasítsa a területén részletiv-üzlettel foglalkozó üzletek megvizsgálásával megbízott elsőfokú iparhatóságokat, hogy a törvény értelmében évnegyvedenkint rendszeresen fogantatandó vizsgálat alkalmával a vizsgálatot arra is kiterjesszék, vajjon az illető üzlettulajdonos nem foglalkozik-e ily álligyletakkal? És az esetben, ha a vizsgálat folytán kitűnik az, hogy a cég ily ügyletakkal foglalkozik, a nélkül, hogy ezek tekintetében az 1883. XXXI. t. c. rendelkezéseit szem előtt tartaná, az elsőfokú iparhatóság köteles minden késedelem nélkül a törvény 14. §-a értelmében a kihágás tekintetében illetékes kir. bíróságnál jelentést tenni. Budapest, 1887. november 7. A miniszter helyett: Matkocovits s. k.“

Gyászír. Acs Gedeon, eszéai ref. lelkész, 48-as tábori pap és emigráns, Acs Géza dolgozó társunk édes atya, a megyei ref. köröknek közbeesülésben részesülő alakja, egy klasszikus műveltségű és rendíthetetlen hazafiságu férfi, a napokban elhunyt 70 éves korában.

A gyógyszergyakornokok figyelmébe. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter f. évi 25.222 szám alatt a következő rendeletet intézte valamennyi megye és város közönségéhez. A gyógyszergyakornokok kiképzése a gyógyszerészeti tudományok újabb nagymérvű haladása és az eddigi eljárás mellett clert épen nem kedvező tapasztalás folytán sürgős javítást igényelt. Elhatároztam ennélfogva az országos gyógyszerészegylet s mindkét magyar hazai egyetem megállapításával a gyógyszergyakornokok kiképzésére vonatkozólag új, a változott viszonyoknak jobban megfelelő szabályrendelet kibocsátását, melyben az eddig tapasztalt hiányok orvoslására különös figyelmet fordítottam. Ezen szabályzat legalázatosabb előterjesztésemre az eszéai és apostoli királyi Pelsőge, folyó évi július hó 16-án kelt legfelső elhatározásával legkegyelmesebben helyben hagyatván, előterjesztésem értelmében az 1888. évi január hó 1-vel lép életbe, minélfogva a kitétt napról kezdve a gyakornoki vizsgálatok a szabályzat értelmében általam kinevezendő bizottságok előtt Budapest és Kolozsvárott lesznek megtartandók, gyógyszergyakornokokul pedig szintén a kitétt napról kezdve csak olyanok lesznek felvehetőek, kik a szabályzatban előírt minősítvényt kimutatni képesek. Mídon ezen intézkedésről a közönséget értesíteném, egyszermind felhívom, hogy annak megfelelő kihirdetése minden pontjának megtartása érdekében hatósága körében mihamarabb a szükséges intézkedéseket tegye, jelesen pedig arra ügyeljen és figyeltesse, hogy gyógyszerészgyakornokokul az 1888. évi január 1-től kezdve csak azok vétessenek fel és pedig a szabályzatban előírt módon, kik legalább hat középiskolai osztályt sikeresen végeztek; továbbá, hogy a gyógyszerészek a gyakornokok felvételénél a szabályzatban megállapított feltételeket szigorúan megtartsák, s kiképzésük körül kötelességeiket lelkiismeretesen teljesítsék, a tisztí főorvosok pedig úgy a gyakornokok nyilvántartására, mint kiképzésükre a szabályzat értelmében pontosan felügyeljenek. A vizsgáló bizottságok általam legközelebb ki fognak nevezetni, s kinevezésük a hivatalos lapban közzététetvén, a gyakornoki vizsgálatok rendezése és szabályszerű megtartására utasítottam. Kelt Budapest, 1887. évi november hó 15-én. Trefort, s. k.

Halálozás. Ujvidéken Ivanits Ferenc, volt bácsföldvári jegyző, f. hó 21-én 59 éves korában elhunyt. Béke hamvaival!

A vámiilletékeknek ezúttal történő fizetésénél, vagy biztosításánál a törvény értelmében szedendő arany-árkeletpótlék, 1887. évi december hóra, huszonnégy és fél (24½) százalékban állapított meg.

Hímen. Hegyben Cziráky József jegyző, kedves leányát Etelkát, eljegyezte Fetter János ó-moroviaci aljegyző.

Gyászír. Doroszlón Horváth Imre r. k. plébános, e lapnak egyik régi dolgozó társa, pénteken hosszú keserves szenvedés után elhunyt. A boldogult Foktün (Pest m.) született, iskoláit Kalocsán végezte s 1857. december 21-én pappá szenteltetvén, egész 1864-ig káplánkodott. Majd mint jobb szónok, székesegyházi kar-

káplánná nevezetett ki s itt működött 1866-ig, mikor is Lokra tétett adminisztrátornak. 1870-ben a káptalan a szerény uszodi plébániára plébánosává tette, honnan csak 1883-ban helyeztetett Doroszlóra. A boldogult minden szép és nemes ügynek nemcsak buzgó, hanem bőkezű pártfogója is volt. Kiválóan támogatta az elemi tanügyet s a zombor-kerületi r. k. tanító-egylet ritka kegyességű pártfogót veszt benne. Aldás és tisztelet emlékének!

Halálozás. Szabadkán Miloszavlyevics István ügyvédjelölt, rövid szenvedés után, 22 éves korában, elhunyt.

Ajánlkozás. Egy önhibáján kívül hely nélkül maradt elemi tanító, bármely állást elfogad, akár jegyzői inoksgát is.

Férjgyilkosság gyanúja miatt tartóztaták le Szabadkán Simony Mihályt, aki állítólag férjét, kivel alig néhány hónap előtt kelt egybe, megmérgezte.

„Etelka lengyelke“ címen Heczenberger Dezső, szorgalmas zeneszerzőnk, szép mazurkát bocsátott közre, Hecht Márkné kiadásában. A mű Gyurgyovai Györgyvóránszky Etelka bájos menyasszonynak van ajánlva s 60 kr-ért a kiadónál kapható.

Nekrológ. Szabadkán Hevér Ignác, városi bizottsági tag, f. hó 23-án hosszas szenvedés után, 56 éves korában elhunyt.

A fogyasztási adók emelése. A fogyasztási adók emelésére vonatkozó törvényjavaslat a cukor után métermázsánként 4 frtól 6 frtra, a sör után hektoliterenkint 1 frt 50 król 3 frtra, a bor után 1 frt 49 krrel és végre a hus után, illetve a vágómarha után, de csak Budapesten, darabonként 1 frt 24 krrel emeli a fogyasztási adót. Azonkívül a tarifa a must, borseprő, bányai, szarvasmarha srb. után szintén emeli kisebb mértékben az adót. A kormány az adóemelés után évi nyegyedfél millió bevételt remél, 1888. évre azonban csak 2-7 millió bevételi többletre számít, mert a törvényjavaslat csak 1888. apr. 1-én lép életbe.

Főolvasó estélyek. A szabadkai Lloyd-társulat a tél folyamán több főolvasó estélyt rendez. A társulat elhatározta, hogy az első estély felolvasására Pulszky Ferencet kéri föl.

Hajók járása. Budapestől többé Orsováig ez-idei hajó nem indul; Orsováról pedig ma megy az utolsó hajó fölfelé. A személy szállító hajók Budapestre Bajáról naponként déli 2 órakor, Mohácsra pedig déli 3 órakor indulnak.

Érdekes fénytani tünemény volt látható vasárnap, f. évi nov. 20-án az éjjeli órákban a keleti és délkeleti égbolton, — az úgynevezett „lumen zodiacale“, vagyis „állítóviláglat“. A láthatár keleti és délkeleti része egészen megvilágítottnak látszott, s az ember azt hitte, valami nagy tűzvész pusztít a tájon. A tüneményes dolog mindaddig ninesen tisztában e tüneménnyel, mely az északi fénytől jól megkülönböztetendő, s melyet a nap világító fénykörének tartanak, előidéztetvén az olykor kivételesen korai és hosszú szürkület által. Mások okát a világelhajlásban keresik. — Annyi bizonyos, hogy érdekes és szép fénytünemény.

Ajánlkozás. Clavenna Janka, francia nevelőnő, aki magyarul és németül beszél s gyermekek oktatására kellő képzettséggel bír, ajánlkozik helyben vagy vidékre nevelőnőnek.

Halálozás. Baján bonyhádi ifj. Perczel Miklós f. hó 23-án, 37 éves korában, elhunyt.

Érdekes új törvény. „Törvényjavaslat a bormelés és kereskedés védelméről“ legközelebb fog az országgyűlésen tárgyalás alá kerülni. E javaslat nem tiltja meg feltétlenül a mesterséges bor gyártását, de igenis megtiltja annak forgalomba hozatalát, ha az határozottan mesterségesnek nem jelezte.

Kötelesek-e részt venni a népfelkelésben a nyugdíjazott honvédtisztek? Azon kérdés merült fel, vajjon a népfelkelésről szóló 1886. évi XX. törvények 2. §-nak 3-ik kikezdésében foglalt határozat a katonai jelleg nélküli honvéd (katonai) nyugdíjasokra is kiterjed-e? Erre vonatkozólag a közös hadügyminiszterrel, valamint a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok honvédelmi miniszterével egyetértőleg, a következő határozat állapított meg: A nyugdíj fenntartása mellett tisztí (hivatalnok) rendfokozatukról önként leköszönt vagy a tisztí állásból becsületigényi eljárás folytán elmozdított egyének és pedig utóbbiak a nélkül, hogy elmozdított rendfokozatuknál újabb adományozására igényt tartatnának, 60-ik életévüknek betöltéséig a népfelkelés kötelezettségében állanak.

Gyűjtés. Az új-szoóvi és feketehegyi németajku református hívek a leégett bányceci templom újjáépítésére 20 frt 38 krt gyűjtöttek.

Kulai levelezőnk írja: A helybeli ifjúság által f. é. november 26-án a „Polgári Olvasó Egylet“ helyiségeiben, annak könyvtára és a kisdudóváda javára, tombolával egybekötött táncfőzérke egészen jól sikerült, amennyiben o. é. 175 frt bruttó s a két alap közt felosztandó 115 frt nettó bevételt jövedelmezett. Kedélyesség és fesztelenség — minden mulatság alapkövetelményei — a kiváló epithetionok, amelyekkel e lefolyt vígalmat jellegezhetjük, hozzávéve mindenkép a csint és diszességet. Különös érdekl vete lefolyását szünóra alatt a tombolajáték, s ehelyt nem tehetjük, hogy az olyannyira buzgó sürgött-forgott tombolajegy áruló hölgykóroszornak szíves közreműködésére, valamint a nyere-ménytárgyak eszösségára is, „par excellencé“ ne reflektáljunk. A tánc — mondanuk sem kell. — hogy a Zomborból aquirált Heczenberger Sándor kipróbált zenekara mellett, a lehető legszívesebben lejettett, mit a fokmérőbeli kedvező „hausse“ bizonyít, hogy csak hajnali 4 órakor ért véget. Ott láttuk: Sztójkovits aljárás-bíróné, Meziné, dr. Schneiderné, dr. Vaaly Emilné, Reinholzné, Czövekné, Jancsoné, Málné, Hrubiné, stb. urasszonyokat és Harlikovics Róza (Ó-Szivac), Falcione Blanka (Zombor), Zsuffa nővérek, Thoman nővérek, Feliczidesz Aranka, Tapay Róza, Kiss Irén, Engelsmann Vilma, Berkovits Aranka, Krishaber nővérek, Selhagetter, Kohn Luiza, Freid, Wolf nővérek, Pollák stb. kisasszonyokat Kuláról. Szívesen adjuk még meg a kiérdemelt elismerést a rendezőségnek, különösen Boskó A. Mór ur, kaszinói elnök buzgó pártolásával karöltve, dr. Ormay Kálmán, Zányi István, Jakobb, Kirilovics, Sziengel, stb. uraknak az ügyes rendezésért, nemkülönböztetve Zeiss Károly derék vendéglősnek is, aki a mindenkor gondos vendéglátáson kívül, a jótékonycélra való tekintetből meghozni szokott arányrészét ezuttal is szívesen lerótta.

Színház.

Tévedések játéka Shakespeare vigjátéka és Fortunio dala operett (nov. 24.) Shakespeare bohózatos vigjátéka nálunk először adatott és pedig szép sikerrel. A sikertült előadásban része volt egy a szereplőknek, mint azok maszkjának, mert megjegyzendő, ez utóbbi, melyen a „tévedés“ alapul, lényeges kelleke e darabnak. A két Antipholust Kövi és Sió, a két Dromiot Palotai és Mihálka játszották, kik mellett figyelemre méltók voltak Angyal Ilus és Köviné. Köviné ez alkalommal először játszott színházunkban. — Fortunio dala éppen úgy ment, mint első alkalommal, azon különbséggel, hogy a csengő, mellyel Friquet a tüzi lármát csinálja — nem szakadt le, mint a minap.

Francillon. (Nov. 26.) Ahol van társadalmi élet, ha még oly gyenge is, ott az erősebb és gyöngébb nem bizonyos irányú szabadságának egyenletlen s e részben igazságtalannak tetsző volta, közönséges beszéd tárgya. Mindennapi a vita mellette, meg ellene, de hála istennek csak szóban. A tett, ha előkad is, nem e viták, hanem gyöngőség eredménye. Nem csoda tehát, ha a francia író Francillonban ezt a problémát viszi a színpadra, persze — mint azt a színmű mivolta természetesen megkivánja — tett alakjában, ha mindjárt a tett csak látszólagos is.

Riverolles gróf hűtlen a nevéhez, ki ezt megtudja. Felhasznál minden eszközt, bajait, szerelmét, fiát, hogy visszahódítsa — sikertelenül. Fenyegeti, nem használ. Pedig a fenyegetés erős: szemet szemért, fogat fogért.

A szerelmében durván megsértett nő áll a szavának, áll, mert vetélytársa nem is magafajta nő, nem is olyan, ki az újság ingerével bódítaná el férji kötelessége érzelmét, hanem egy Rosalie Michon, kihez — mint a telivér párizsi Grandredon mondja — azért tudnak, hogy a házasságra kedvet kapjanak s ki azonfelül már előtte is kedvese volt. Utána megy egyedül a körbe: utánok egyedül az operába, az álaros-bálba; utánok — de már egy esinos fiatal ember kíséretében — a maison d'or-ba, hol elfoglalja a nyolcas szobát, melyet a hetes számtól, ahol férje hangosan mulat majd „elcsendesül“, csak vékony fal választja el. Látott, hallott, tud mindent, amit férje mivel s mindennek a kényességig pontos elmondásával tud adni másnap a férjének annyi bizonyítékot, hogy az neje állítólagos hűtlenségében ne kételkedjék. Ily állapotban fűző-fához folyamodik tanácsért s atya pompás leckét szolgáltat neki, mit tegyen. Szerelme is fölülkerekedik, mikor tárgyat veszni látja, az egyiket ép úgy, mint a másikat. Mert Rosalie is férjhez megy. Kész immár atya szavát megfogadni, mert szereti a nejét, mert a hűtlenségben egész környezete kételkedik, csak — csak ő maga visszavonná. Végre is a becsületes nőtől a barátának — ki tapasztaltabb nő nála — sikerül ártatlansága nyilatkozatát kilopni s ezzel természetesen a megtérés, a megbocsátás s így a béke is kész.

Cselekmény nem sok: a színen ur a tanakodás. Kényes természetű a hűtlenségnek — ha látszat is csupán — három felvonáson keresztül való tárgyalása, oly nyíltan, hogy csak egy hajszál választja el a legalsóbb fokú pikantiától. De persze Dumas szellemes, Dumas ügyes s mindig a vonalon innen marad. Nekünk tán még így is sok belőle, mert bennünk erős a pruderie. Mi nem vagyunk az ilyen izhez szokva, vagy legalább mutatni nem szeretjük. A nőknek jó estéjük volt: az ő igazságuk ilt diadalt Francillonban, de — bizvást hozzátehetjük — a mily kényes, ép oly kétes értékű diadalt. Mert nem minden nő Francillon, nem minden férj Riverolles, s nines mindenkinek e célra oly szabatosan megfelelő környezete. Hatásos jelenetek, pattogó dialog.

Általánosságban lassúság, nehézkesség, merevség, akadozás jellemezte az előadást. Kiemelkedő kivétel Francillon (Dombainé), kinek a temperamentuma is megvan, játéka is átgondolt; hatásos egy pár jelenése volt s rászolgált a tapsra meg a csokorra, mellyel kinttintették. Csak a hangulatoknak átmeneti, hirtelen átépítési jutottak kevésbé megjegyző kifejezésre. Mellette Grandredon (Dombai), jó alakot mutatott be; Smithné (Szentessy Ilona) jó barátné, a marquis (Rakodezay) jó apa volt. A fiatal Riverolles (Kövi) szépen beszél, de ritül hallgat; mozgása kothurnusos; félsapott feje, felfordított szeme, mely nem mer a másikéba nézni, merrevé tette a grófot.

Közönség gyéren. Az ember tragédiája (nov. 27.). Irodalmunk remeke ma is kellő méltatásra talált, mert a színház csaknem zsuflóságig megtelt, de a közönség e szokatlan buzgalma méltó is volt az előadásra, mert igazán úgy ment a darab, hogy mi Zomborban ennél szebb, lendületesebb, összevágóbb, gondosabb előadást nem várhatunk. Az előadás hősei ma is Dombay, Dombayné és Rakodezay voltak. Dombay, amint örömmel tapasztaltuk, multkori figyelemzetésünket megállagatta s valóban úgy játszotta Adámot, amint helyesen értelmezve játsznai kell. Fényes bizonyítékát adta ma este egy teltségének, mint ambiciójának, akiben pedig e két kellek megvan s hozzá még oly fiatal is, mint ő, lehetetlen, hogy pályáján el ne érje célját. Mit mondjunk Dombaynéről, a kedves kis asszonykáról, aki csak kedvességben mulja felül művészetét, s Rakodezayról, akiről már oly sokszor volt alkalmunk dicsérológ emlékeznünk? Nem mondunk semmit, mert csak ismételnők, amit már sokszor mondtunk, hanem kifejezést adunk ama óhajátunknak, hogy jöjjenek jövőre is Zomborba!

VÁROSI SZÍNHÁZ.

Zombor, 1887. évi november hó 29-én kedden

AZ ÖRDÖG NAPLÓJA.

Francia vigjáték 3 felvonásban. Írta: Arago és Vermond. Fordította: Egressy B. (Rendező: Rakodezay.)

SZEMÉLYZET:

Robin de Bois	Dombay.
Lormias, marquis	Kövi.
Rapiniere lovag	Rakodezay.
Cerni gróf	Palotay.
Gauthier	Csige.
Valentin	Fehérváry.
Ronquerolles marquisné	Szentessy Ilona.
Marie	Dombayné.
Cerni grófné	Láng Ilonka.
Girand anyó	Szöllősy Hermin.

Vendégek.

Kezdeté 7, vége 9 és fél órakor.

A magy. kir. postatakarékpénztár 1886. évi működéséről és eredményéről.

A m. kir. postatakarékpénztár működésének első évében a közönség rendelkezésére bocsátott 2000 közevitől hivatalnál összesen 2.677,098 frt 32 kr tételt be és 1.257,532 frt 24 kr visszafizetés eszközöltetett; a betevők javára fennállott tiszta követelés ezek szerint 1.419,566 frt 8 kr.

A fentebbi eredmény teljesen kielégitőnek mondható. Figyelembe veendő ugyanis első sorban, hogy a postatakarékpénztár már a törvényben megállapított keretben fogva, a kisebb tőkére van utalva; a kisebb kamat, melyet nyújt és a kamatozó összegek korlátozása természetesen gátat képeznek a betéteknek tételenként nagyobb összegekben való rohamosabb felgyülemzése ellen; s tényleg túlnyomóan esekély átlagú betétek összege adja meg az összeredményt, mely természetesen csak lassan, bár fokozatosan emelkedik.

A külföld hasonló intézeteinél az első években ugyanezen eredményt észlelhetjük; hazánkban ezen eredmény kedvezőtlenül befolyásolja még az aránylagos tőkehiány, másrészt a betéti és takarékkészletet folytató intézetek aránytalan nagy száma, melyek a kamatozást kereső tőkét már a megajánlott kamatlábnál fogva is magukhoz esbíttják és lekötik.

Természetes tehát, hogy miután a postatakarékpénztár eltekintve rendeltetésének erkölcsi részétől, már szervezeti és ügyködésénél fogva is kiválóan az eddig fel nem használt, illetve esekélyesíték folytán fel nem használható, tehát egészen új tőkéknek a felszínre hozatalára és gyümölcsösztetésére céloz, az ily új tőkék gyűjtése szükségképp hosszabb időt vesz igénybe és csak lassabb lépésekben történhetik.

Nem hagyható figyelmen kívül azon körülmény sem, hogy az 1886. év, melyben a postatakarékpénztár működését megkezdte, a tőkegyűjtésre nem volt kedvező. Tekintetbe veendő továbbá, hogy a 2000 postahivatal, amely a betétek átvételével volt megbízva, csak fokozatosan növekedett erre a száma, hogy a közönség egy új, eddig nálunk még ismeretlen intézménnyel állott szemben s hogy a kezelésben is előbb a kezdettel együtt járó nehézségeket kellett leküzdeni.

1886-ik év folyama alatt összesen 106,742 drb. betétkönyvecske állított ki, azok közül végleg kiegyenlített 21,225 drb., vagyis 19,88% ugy, hogy 1886. december 31-én 85,517 drb. betétkönyvecske volt a betevők kezében.

Miután pedig az 1885. IX. t. c. 16. § értelmében ugyanazon egy betevőnek egynél több betétkönyvecske nem lehet a betétkönyvecskek az év végével fennmaradó fentjelzett száma egyúttal az akkor létezett betevők számát jelenti.

Az adatok mutatják, hogy az összes kiállított betétkönyvecskek túlnyomó része, vagyis 70,58% magyar nyelvű volt, s hogy az érdeklődés a magyar ajkúak körében a népességéhez viszonyítva, örvendően nagy. Hasonló jelenség konstatalható a német nyelvű betétkönyvecskek viszonyzámaival; amint hogy tény, hogy a két nyelven váltott betétkönyvecskek egyúttal 91,71%-át adják az összes kiállított betétkönyvecskeknek, míg a többi nemzetiségekre egyúttal 8,29% jut.

Másrészt azonban konstatalható, hogy aránylag legkevesebb magyar nyelvű betétkönyvecske került végleg kiegyenlítés alá; az összes kiegyenlített betétkönyvecskek 78,36% a.

E tekintetben a német nyelvű betétkönyvecskek sokkal kedvezőbb viszonyt tüntetnek fel; s ugyanez áll a többi nyelvű betétkönyvecskekre nézve is.

Ha a lakosság számát az év végével létezett betevők számával összehasonlítjuk, kitűnik, hogy minden ezer lakos közül átlag 5, vagyis minden 200-ik személy a postatakarékpénztár betevője, mely viszony azonban a fővárosban aránytalanul kedvezőbb mert itt már minden 27-ik személy bír postatakarékpénztári betétkönyvecskevel.

A betevők foglalkozását tekintve, a közölt adatok első tekintetre mutatják, hogy a postatakarékpénztárt már is jelentékeny mérvben veszik igénybe a tanulók és gyermekek, 32,847-re rúg e fiatal betevők száma, vagyis az összes betevőknek 38,42 százalékát képezik azok.

A részesedésnek e nagy aránya, mely egyébként a külföldi postatakarékpénztáraknál szintén tapasztalt jelenség — egyik ékesen szóló adat a postatakarékpénztári intézménynek erkölcsi jelentősége mellett is. A takarékoság erényét a fiatal nemzedékkel megkedveltetni, hogy azt tényleg gyakorolja is, kétségkívül oly feladat, melyet állami és társadalmi érdekek egyaránt megkövetelnek.

A tanulók és gyermekek után a betevők tekintélyes részét szolgáltatják a köz- és magánisztviselők 9,58%-al és a kis-iparosok 9,81%-al. A kereskedő világnak aránylag esekélyebb részesedése magyarázatot nyújt az intézet üzleti körének korlátoltságából. Annál kevésbé igazolható azonban az a közöny, melyet a gazdaközönség tanúsít az intézmény iránt; a mennyiben mindössze 2,168 személylyel vagyis 2,54%-al járult a betevőkhöz. E ténnyel hajlandó vagyok arra visszavezetni, hogy a gazdaközönség előtt a postatakarékpénztár eszméje még meglehetősen ismeretlen. A tapasztalás igazolja, hogy a postatakarékpénztár eszméjét legjobban a városokban karolták fel, annál is inkább, mert a városi közönség az ott nagyobb részt már létező hasonló intézetek által a takarékpénztári intézmény hasznát felismeri; és reméltem, hogy a mint ezen intézmény szélesebb körben ismeretes lesz, a gazdaközönség érdeklődése is emelkedni fog.

Az egyéb foglalkozásnak száma 19,004-el van kimutatva, a mi a betevőknek 22—23%-át tenné. Ezen aránylag nagy számnak magyarázatul szolgáljon azon körülmény, hogy a közvetítő hivatalok kezében a megfelelő adatokat a beletyűzésekkel vagy éppen nem, vagy nem eléggé pontosan jegyezték fel, és hogy dacára e részben intézet kérdéseinek nem sikerült számosság betevő foglalkozását utólag sem megadni. De az ezen hiány megszüntetésére tett intézkedések sikerre vezettek, mert április hótól kezdve az egyéb foglalkozásnak száma, mely alatt az ismeretlen foglalkozásnak is ki-

vannak mutatva, tetemesen leszálts s jövőben e tekintetben pontosabb statisztikai adatok fognak rendelkezésre állni. Feltűnő jelenség végül az irni nem tudók számának esekélyesége, mely az összes betevőknek csak mintegy 3,73%-át képezi. Egyéb adatok mellett ezen esekély részvétel talán az irni nem tudókra nézve a személyazonosság igazolása tekintetben különösen a visszafizetésnél fennálló némi nehézségeknek tulajdonítandó, habár hozzá tehetem, hogy e nehézségek a gyakorlatban lehetőleg enyhíthetnek.

Az 1886. év folyamában összesen kiállított 106,742 darab betétkönyvecske 472,028 betét eszközöltetett és 67,036 visszafizetés teljesített, vagyis a betétek számához viszonyítva a visszafizetések száma 14,20%. Egy könyvecske esetében átlag 4¹/₁₀ betét és 0¹/₁₀ visszafizetés, mi joggal arra enged következtetni, hogy számos betétkönyvecske visszafizetés nem is történt és az illető betevők esekély tőkét állandó elhelyezésre tették be.

A visszafizetések közül 24,888 a postatakarékpénztár fizetési utalványai alapján, 42,148 pedig rövid uton történt, utóbbiak tehát az összes visszafizetéseknek 62¹/₁₀%-át képezik; továbbá 21,225, vagyis 31,7% végleges és 45,811, vagyis 68,3% részvisszafizetés volt, a részvisszafizetésekben benfoglaltatván a 332 értékpapírvétel folytán eszközölt leírás is.

Az ország egyes vidékeit tekintve, a postatakarékpénztár iránt a legnagyobb érdeklődés a budapesti postaiszervezet területéhez tartozó helyeken, de leginkább a fővárosban mutatkozott, mely után a soproni kerület vagyis a dunántúli részek és a pozsonyi kerülethez tartozó északnyugati részek sorakoznak, legesekélyebb volt a részvétel az ország erdélyi részében, valamint Horvát-Szlavonországokban.

Hű képe tükröződik vissza ez adatokban az illető országrészek általános anyagi helyzetének.

Eltekintve február hótól, legtöbb készpénzbetét eszközöltetett szeptember hóban, az ennél nagyobb december havi betétösszeg e tekintetben figyelembe nem jöhet, mert a betevők javára itt kamatok e hóban irattak a tőkéhez; legesekélyebb volt a betett összeg június havában.

Miként a betétek száma, úgy az összeg tekintetében is az első helyet a budapesti postaiszervezet kerület foglalja el; fölémlítendő azonban, hogy 946,525 frt 65 kr betétösszegének tekintélyes része, vagyis 107,276 frt 91 kr a postatakarékpénztár főpénztáránál eszközölt betételekből ered, második sorban áll a pozsonyi és a soproni kerület; legesekélyebb volt a betett összeg a zágrábi kerületben.

A visszafizetéseknek is az összeg magasságához képest első helyen áll a budapesti postaiszervezet kerület, melynek visszafizetési összegében a postatakarékpénztár főpénztára által teljesített 59,017 frt 85 kr visszafizetés is benfoglaltatik, ezt a pozsonyi és soproni kerületek követik.

Összehasonlítva a betétek, illetve visszafizetések összegét a betétek és visszafizetések számával, azt tapasztaljuk, hogy az átlagos betétösszeg 5 frt 67 kr, az átlagos visszafizetési összeg pedig 18 frt 76 kr. Örvendős körülmény, hogy a betétátlag némi ingadozás után az év második felében emelkedést mutat.

Az átlagos betét tekintetében a magyar postatakarékpénztár jóval mögötte marad a külföldi postatakarékpénztáraknak, a melyek gazdagabb népek takarékosági hajlamaira támaszkodhatnak; viszont azonban a esekélyebb betét átlag annak jele, hogy a magyar postatakarékpénztárt kiválóan a szegényebb sorsú lakosság keresi fel s éppen e tény szól a mellett, hogy hiányt pótol, s hogy feladata van. A postatakarékpénztárnak már a törvény azt a feladatot tűzte ki, hogy főleg a kis tőkék egybegyűjtésére szoritkozzék.

Hogy a magyar postatakarékpénztár e tekintetben céljának megfelelt, az a táblázatokból még inkább kiderül.

Ezek szerint volt, tehát az összes betétek közül:	
5 forint alóli	88,79%
5—10 frtig terjedő	5,31%
10—20 " " "	2,55%
20—30 " " "	1,09%
30—40 " " "	0,40%
40—50 " " "	0,59%
50—100 " " "	0,68%
100—500 " " "	0,52%
500 frton felüli	0,07%

mit tehát a 10 frtig terjedő betételek 94,10%-ot, a 10 frton felüliek összesen csak 5,90%-ot tesznek, mi a betétátlag esekélyességét megmagyarázza.

Százalékokban kifejezve esik:	
az 5 frton alóli visszafizetésekre	61,57%
az 5—10 frtig terjedőkre	14,19%
a 10—20 " " "	10,29%
a 20—30 " " "	7,21%
a 30—40 " " "	0,98%
a 40—50 " " "	1,20%
az 50—100 " " "	2,44%
a 100—500 " " "	1,88%
és az 500 frton felüliekre	0,24%

A 419,093 öt forint alóli betétekből 341,321 vagyis 81,44% és az összes betéteknek 72,31% a takaréklapok segítségével eszközöltetett.

A visszafizetések levonása után fennmaradó tiszta betétek az egyes betevők takarékoskodásának eredményét képezvén, örvendős jelenségeként emelhetem ki, hogy az egyes betevőre átlag eső tiszta betét hónapról hónapra szaporodott, miből joggal következtethető, hogy a postatakarékpénztár már is számos oly betevővel dícselkedhetik, kik azt nélkülözhetetlen pénzeik elhelyezésére állandóan felhasználják, és hogy az intézmény a takarékosági szellemet tényleg fejleszteni képes volt.

Az év végével fennállott egyes tiszta betétkövetelések között

az 5 frtig terjedők	61,11%-ot
az 5—10 frtig terjedők	13,36%-ot
a 10—20 " " "	10,36%-ot
a 20—30 " " "	4,55%-ot
a 30—40 " " "	2,29%-ot
a 40—50 " " "	1,40%-ot
az 50—100 " " "	3,36%-ot

a 100—500 " " " 3,15%-ot
az 500 frton felüliek " " " 0,42%-ot
tettek ki; az összes 85,517 fennálló betétkönyvecske közül ezek szerint 84,83%—20 frtnál nem nagyobb betétösszeget mutat fel az év végével.

A postatakarékpénztár a betevők részére értékpapírokat is vásárolt. 1886-ban 308 beérkezett kérvény alapján 261,800 frt névértékű értékpapírt vásároltatott.

Az év folyamán kiállított az intézet összesen 71 darab járadékkönyvecsket; ezek közül 7 darab ismét kiegyenlítettet ügy, hogy december végével 64 drb maradt fenn.

E 64 járadékkönyvecske tulajdonosai részére a postatakarékpénztár őrizetében volt 175,300 frt névértékű papír, még pedig:

5%-os magyar papíráradék	146,600 frt.
4%-os magyar aranyáradék	9,800 " "
4%-os tiszta-szegedi sorsjegy	7,300 " "
Különböző zaloglevelek	9,000 " "
Egyéb értékpapír	2,600 " "

A járadékkönyvecske mellett letétbe helyezettek kivül még 86,500 frt névértékű értékpapír (nagy rész arany és papíráradék) vásároltatott és küldetett meg az illető betevőknek.

A betevőknek 1.419,566 frt 08 kr-ra rúgó tiszta betétkövetelése, eltekintve az 1886. év december 31-én fennállott 12,317 frt 42 kr készpénzlettel és 38,706 frt folyó számla követeléssel 1.477,300 frt névértékű 5%-os magyar papíráradékban nyert elhelyezést.

A papíráradéknak február-decemberi átlagos árfolyama 1886-ban 94,62, míg a kir. postatakarékpénztár értékpapír készletét ugyanazon idő alatt 94,57 átlagos árfolyamon vásárolta.

Átérve a postatakarékpénztárnak kezelési eredményeire, a nyereség és veszteség-számla szerint a postatakarékpénztár összes kiadásai 141,642 frt 88 kr, bevétel pedig 41,137 frt 53 kr tettek, a kezelési hiány ennélfogva 100,505 frt 35 kr, mely az 1885. évi IX. t. c. 6. §-ának értelmében a postaforgalmi pénzekből előlegképen fedeztetett.

E kiadásokban az előmunkálatok 11,188 frtot tevő költségei benfoglaltatnak, melyek az 1885-iki évben az intézet életbeléptetése érdekében foganatosítottak.

A fentemlített 11,188 frt levonásával az 1886-iki kezelési hiány 89,317 frt 35 kr-ra apad le.

Levonva még a betevőknek fizetett 24,797 frt 67 kr kamatot, mely nem képez kezelési költséget, a tulajdonképeni és az 1886-ik évet terhelő kezelési költség 105,657 frt 31 kr, mely elosztva az 539,064 ügyeset számával, mely a postatakarékpénztárnál ugyanezen idő alatt előfordult, egy-egy műveletnek átlagos költsége 19¹/₁₀ kr, s ha ezen átlagos kezelési költséget összehasonlítjuk a külföldi postatakarékpénztárak hasonló költségeivel, azt tapasztaljuk, hogy a m. kir. postatakarékpénztár berendezése s szervezése egyszerű és jutányos, a mennyiben a működés első évében egy-egy művelet költsége:

Angolországban	35 kr,
Franciaországban	34 ¹ / ₂ " "
Olaszországban	27 " "
Ausztriában 1883/4-ben	22 " volt.

A forgalom emelkedésével ezen átlagos költség remélhetőleg még inkább fog csökkenni, mert a kiadások nem növekednek szükségképp ugyanazon arányban, mint a forgalom, hanem ennek bizonyos fokáig ugyanazok maradnak, mi természetesen a műveletenkénti átlagos költségre is kedvező befolyással van.

A fentebbi átlagos kezelési költség csak úgy volt elérhető, hogy a postatakarékpénztár személyzetének megfeszített munkálkodása vétett igénybe.

1886. év január havában 37 tisztviselő s 11 díjnok, december végével pedig 40 tisztviselő és 25 díjnok volt alkalmazva.

Az első év tapasztalatai kétségkívül hivatva voltak, hogy a szervezet helyessége vagy hiányai iránt tájékozottassanak, általában azt mutatják, hogy a postatakarékpénztár egészen és nagyban helyes és biztos alapokon szerveztetett s hogy a mennyiben a gyakorlati élet egyben vagy másban a módosítást szükségessé tenné, ez a szervezet fővonalainak és alapelveinek minden megbotyogtatása nélkül lesz elérhető.

Megjegyzem végül, hogy a lefolyt első évben a postatakarékpénztári intézmény megalapítására és extensív fejlesztésére fektettem a főszűl és ez okból ügyletkörülnök kiterjesztését azon időpontra halasztottam, midőn a külterjes fejlődés műve befejezést nyervén, az intézmény gépezete fokozottabb tevékenység kifejtésére is minden nehézség nélkül képes leend.

KÉPEK BUDAPESTRŐL.

Fotográfia: KAJABUSZ.

IV. Színházban s egyebütt.

„Már megláttam Budavart,
Mátyás király palotáját,
Elfelejték minden bajt stb.“

Igy énekel a peleskei nótárius és van igaza benne. Én magam is elfeledtem az utánnam gebeszédő gondot és bajt, mikor föl-fel rándulok az ország szívébe, bele vetem magam a gomolygó emberáradatba s az visz, ragad magával két napon keresztül, mint a nyargaló hüllámok a lécdarabot. Zeng is akkor az egész keresepi ut. Mondtam már, hogy ez az én utam. Már azt is tudom, hogy a nemzeti színházról ki a központi indulóhízig hány lámpa van. A Rókus előtt áldogáló Máriát (kőből van) úgy ismerem már, mint az ócska kabátomat. Walter Ferenc szállóján a festett „fehérlő“ szinte büszkén ágaskodik, mikor engem meglát.

Szeretem Budapestet, akármit nyafog előttem a vidéki affektált naivság, hogy: jaj de kiállhatatlan az a főváros, Isten ments meg ott lakni. Pedig az ilyen sipákoló vidéki kebel is óriásit örül, ha nagy olykor Pestre juthat. Mikor ott mindig akad szemnek, fülnek, szívnék, száznak ezernyi gyönyörűség.

„Vide Napolit e poi mori“ mondja az olasz. Ha láttad Napolit: akkor meghalatsz. Én ezt a mondást megfordítom. Ha látod Budapestet: élni kívánsz. Ugy bizony. A szakadatlan nyüzsgés, mozgás, mely ezerféle

